

Sisältö

1	Johdanto.....	7
2	Tietoa yleisimmistä haja-asutusalueiden käsittelyjärjestelmistä.....	8
2.1	Maapuhdistamot.....	8
2.1.1	Maasuodattamo.....	8
2.1.2	Maahanimeyttämö.....	9
2.2	Pienpuhdistamot.....	10
2.2.1	Aktiivilietepuhdistamot (panos- ja jatkuvatoimiset aktiivilietepuhdistamot).....	11
2.2.2	Biosuotimet.....	11
2.3	Puhdistusvaatimukset.....	11
3	Yleistä jäteveden ravinteista ja mikrobeista.....	13
3.1	Jäteveden ravinteet ja niiden poistumismekanismit.....	13
3.1.1	Fosfori.....	13
3.1.2	Typpi.....	14
3.1.3	Orgaaninen aine.....	15
3.2	Yleistä suolistoperäisistä indikaattorimikrobeista.....	15
3.2.1	Veden mikrobiologisia laatuvaatimuksia.....	16
3.2.2	Kirjallisuuskatsaus haja-asutuksen jätevesijärjestelmien mikrobien poistotehokkuudesta.....	18
3.3	Yleistä tutkituista taudinaiheuttajista.....	20
4	Kooste aiemmista tutkimustuloksista.....	23
4.1	Yhteenveto maaperäkäsittelymenetelmien toimivuudesta.....	23
4.2	Yhteenveto panospuhdistamojen toimivuudesta.....	25
4.3	Yhteenveto jätevesijärjestelmien kehitystarpeista.....	27
5	Kenttäkohteet.....	29
5.1	Tutkittavat puhdistamot.....	29
5.1.1	Maasuodattamot.....	29
5.1.2	Pienpuhdistamot.....	30
5.2	Näytteenotto.....	30
5.2.1	Fysikaalis-kemialliset määrittämenetelmät.....	31
5.2.2	Indikaattorimikrobien määrittämenetelmät.....	32
5.2.3	Taudinaiheuttajamikrobien määrittämenetelmät.....	32
5.3	Fysikaalis-kemiallisten analyysien tulokset.....	33
5.3.1	Tulevan jäteveden laatu.....	33
5.3.2	Lähtevän jäteveden laatu – Fosfori.....	33
5.3.3	Lähtevän jäteveden laatu – Typpi.....	36
5.3.4	Lähtevän jäteveden laatu - Orgaaninen aine BOD ₇	40
5.4	Indikaattorimikrobien tulokset.....	42
5.4.1	Tulevan jäteveden hygieeninen laatu.....	42
5.4.2	Lähtevän jäteveden laatu: maasuodattamot.....	43
5.4.3	Lähtevän jäteveden laatu: Pienpuhdistamot.....	46

5.4.4	Suomenojan tutkimusaseman testipuhdistamo.....	48
5.5	Taudinaiheuttajamikrobien tulokset	49
5.5.1	Lähtevän jäteveden laatu: maasuodattamot	49
5.5.2	Lähtevän jäteveden laatu: Pienpuhdistamot ja Suomenojan testipuhdistamo	51
5.6	Yhteenveto ja johtopäätökset kenttäkoekohteiden tuloksista	51
6	Pilotmaasuodattamot	54
6.1	Koejärjestelyiden ja näytteenoton suunnittelu ja toteutus	54
6.2	Testattavat maasuodattamotyyppit.....	54
6.2.1	Suodatinmateriaalien vedenläpäisevyys	55
6.3	Näytteenotto.....	56
6.4	Fysikaalis-kemiallisten analyysien tulokset.....	56
6.4.1	Tulevan jäteveden laatu	56
6.4.2	Lähtevän jäteveden laatu: Fosfori	56
6.4.3	Lähtevän jäteveden laatu: Typpi	58
6.4.4	Lähtevän jäteveden laatu: Orgaaninen aine	59
6.4.5	Yli- ja alikuormitusten vaikutukset reduktioihin	60
6.4.6	Indikaattorimikrobianalyysien tulokset.....	63
6.4.7	Taudinaiheuttajamikrobien tulokset.....	67
6.5	Yhteenveto ja analyysit pilotsuodattamoiden tuloksista	72
6.6	Vertailua pilot-maasuodattamojen ja kenttäkoekohteiden välillä	73
7	Harmaiden vesien koostumuksen selvittäminen	75
7.1	Kohdekuvaukset.....	75
7.2	Näytteenotto.....	76
7.3	Tulokset.....	76
7.3.1	Fosfori- typpi- ja BOD ₇ -pitoisuudet.....	76
7.3.2	Kuormituskysely	78
7.3.3	Vertailu jätevesiasetukseen ja muihin tutkimuksiin	78
7.3.4	Tulosten luotettavuus.....	79
7.3.5	Indikaattori- ja taudinaiheuttajamikrobit.....	79
8	Maan hygienia jäteveden käsittelyjärjestelmien purkuputken läheisyydessä – esikoe.....	81
9	Tiivistelmä Käytöstä poistettujen maapuhdistamoiden hygieniasta ja hyödynnettävyydestä (UEF)	83
9.1	Johdanto.....	83
9.2	Aineisto ja menetelmät	83
9.3	Tulokset.....	84
9.4	Tulosten tarkastelu	85
10	Tiivistelmä - Elinkaariarvioinnin soveltaminen kiinteistökohtaiseen jätevesien käsittelyyn	87
10.1	Tausta ja tavoitteet	87
10.2	Toteutus.....	87
10.2.1	Vertailtavat järjestelmät.....	87
10.2.2	Järjestelmän rajaus ja toiminnallinen yksikkö	87
10.2.3	Inventaariotiedot ja ympäristövaikutusten mallintaminen.....	88

10.3	Tulokset ja tulosten tarkastelu.....	89
10.3.1	Vesistöjen rehevöityminen	89
10.3.2	Hiilijalanjälki	90
10.3.3	Epävarmuustarkastelu	91
10.4	Johtopäätökset.....	93
11	Tiivistelmä kustannusvertailuista eri puhdistamotyyppien välillä	98
11.1	Johdanto.....	98
11.2	Yhteenveto kustannuksista.....	98
12	Tiivistelmä pienviemäröijän maaperäoppaasta ja karttapohjaisesta tietopalvelusta	103
13	Tiivistelmä eri maiden haja-asutusalueiden lainsäädännöstä ja markkinapotentiaalista.....	105
13.1	Johdanto.....	105
13.2	Lainsäädäntö EU:ssa.....	105
13.3	Käsittelyvaatimukset.....	106
13.4	Eurooppalaiset standardit.....	107
13.5	Markkinapotentiaali	108
13.5.1	Yhteenveto markkinapotentiaalista kyseisissä maissa	109